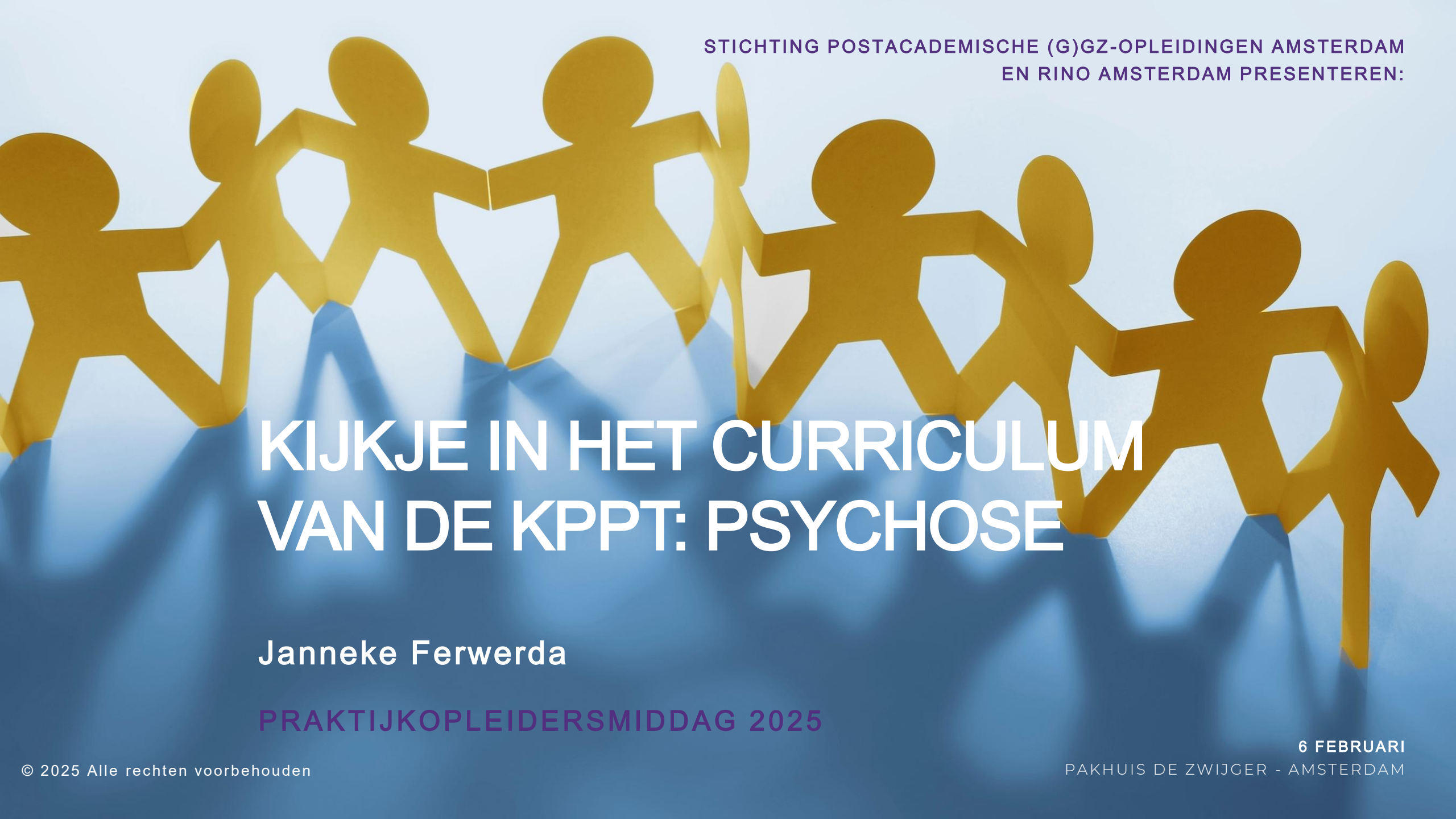

STICHTING POSTACADEMISCHE (G)GZ-OPLEIDINGEN AMSTERDAM
EN RINO AMSTERDAM PRESENTEREN:

KIJKJE IN HET CURRICULUM VAN DE KPPT: PSYCHOSE

Janneke Ferwerda

PRAKTIJKOPLEIDERSMIDDAG 2025

6 FEBRUARI

PAKHUIS DE ZWIJGER - AMSTERDAM

Welke vooroordelen psychose?

**ELK VOORROORDEEL
HEEFT Z'N NADEEL**

Loesje

Psychose zo gek nog niet

Als een patiënt psychotische klachten heeft, verwijzen we door

Psychotische patiënten, die zie ik nooit

Het is een symptoom in het kader van de borderline

Kan een psychiater even meekijken?

Laten we vast een snufje antipsychotica voorschrijven

Opbouw van de lessen

Prevalentie:	Hoe zeldzaam of normaal zijn psychotische ervaringen?
Verklaringsmodel:	Wat zijn het en hoe ontstaan ze?
Bejegening:	Hoe reageer ik op psychotische ervaringen?
Behandeling:	Wat doe ik er mee in mijn behandeling?

Uit de wetenschap

Psychological Medicine, Page 1 of 10. © Cambridge University Press 2017
doi:10.1017/S0033291717002367

INVITED REVIEW

Auditory hallucinations across the lifespan: a systematic review and meta-analysis

K. Majer^{1*†}, M. J. H. Begemann^{1†}, S. J. M. C. Palmen¹, S. Leucht² and I. E. C. Sommer¹

¹Department of Psychiatry, University Medical Center Utrecht and Brain Center Rudolf Magnus, Heidelberglaan 100, 3585CX Utrecht, The Netherlands

²Department of Psychiatry and Psychotherapy, Klinik rechts der Isar, Ismaningerstr. 22, 81675 München, Germany

Background. Auditory Hallucinations (AH) are nowadays regarded as symptoms following a continuum; from a (transient) phenomenon in healthy individuals to a symptom of (psychiatric) illness at the other. An accumulating number of epidemiological studies focused on the prevalence of AH in the general population, but results vary widely. The current meta-analysis aims to synthesize existing evidence on lifetime prevalence of AH across the lifespan.

Methods. We conducted a quantitative review and meta-analysis according to PRISMA guidelines. Studies were combined to calculate a mean lifetime general population AH prevalence rate. Moreover, prevalences were calculated for four age groups: children (5–12 years), adolescents (13–17 years), adults (18–60 years) and elderly (≥ 60 years).

Results. We retrieved 25 study samples including 84 711 participants. Mean lifetime prevalence rate of AH was 9.6% (95% CI 6.7–13.6%). The mean lifetime prevalence was similar in children (12.7%) and adolescents (12.4%), but these two groups differed significantly from the adults (5.8%) and the elderly (4.5%). Significant heterogeneity indicated that there is still dispersion in true prevalence rates between studies, even within the different age categories.

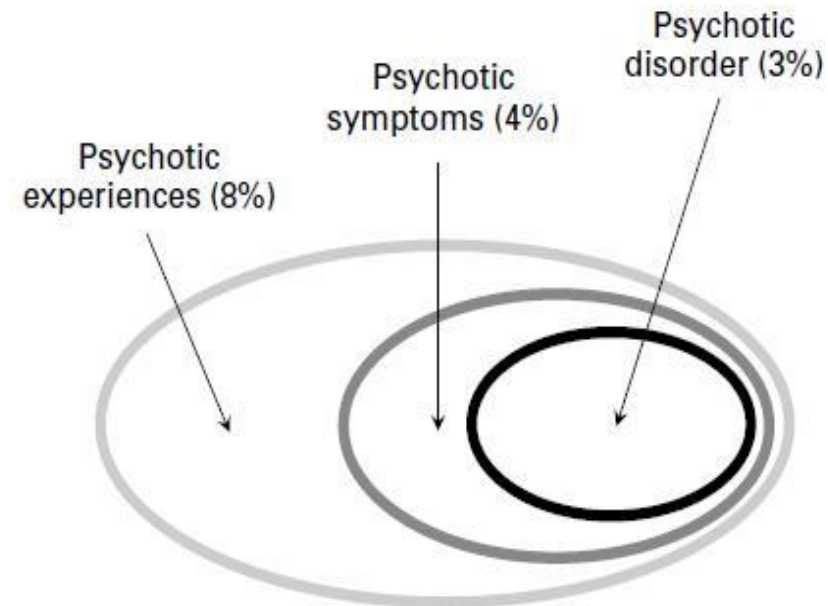
Conclusions. Current meta-analysis shows that AH are quite common (up to one in ten individuals) in the general population during lifetime, with children and adolescents reporting these experiences significantly more often compared with adults and elderly. Large follow-up studies on the longitudinal course of AH are needed to reveal associated risk and resilience factors.

Received 30 November 2016; Revised 20 July 2017; Accepted 20 July 2017

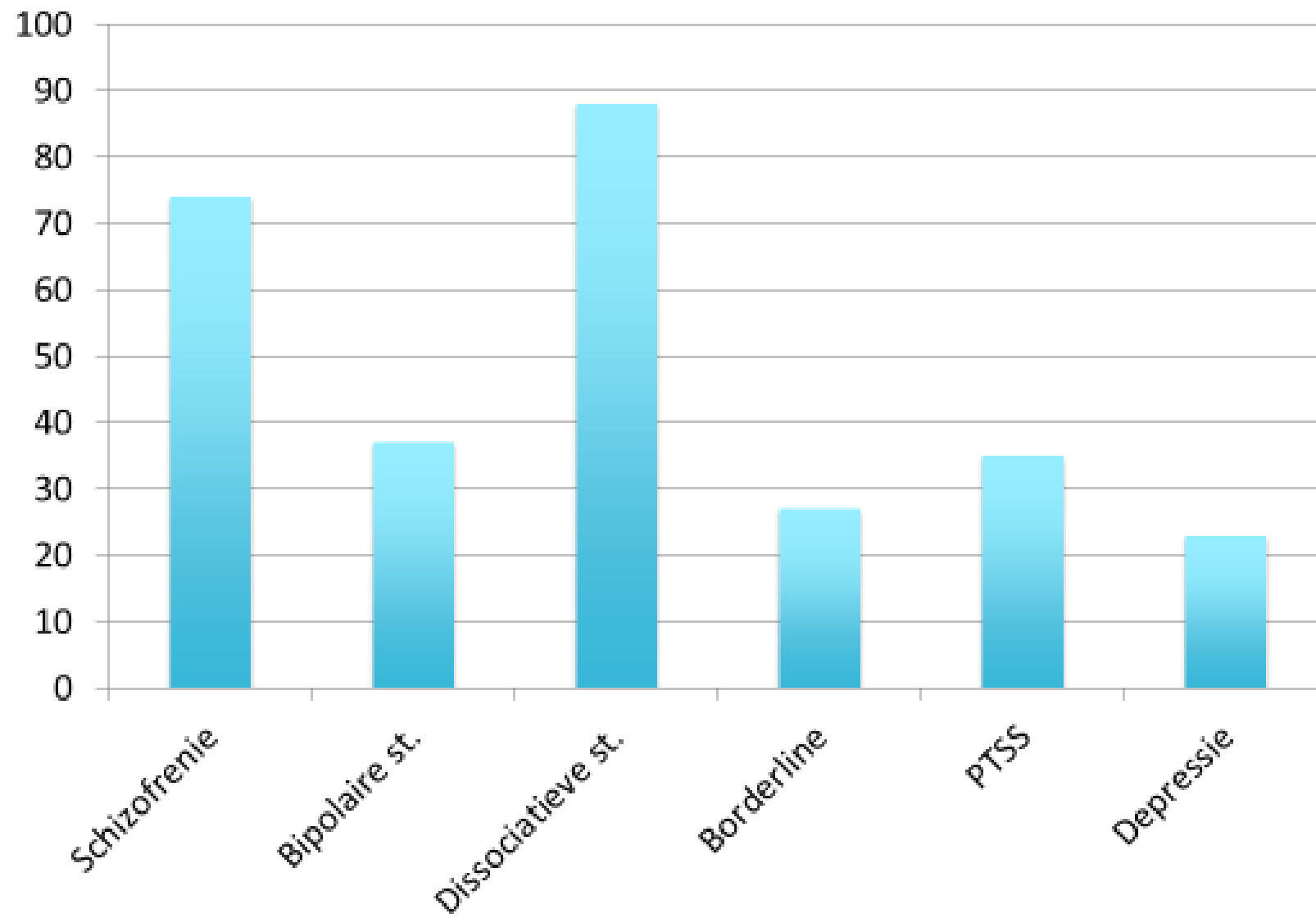
Key words: Adolescents, adults, auditory hallucinations, children, epidemiology, general population, prevalence.

Psychose continuüm

- Psychose is 'common' not 'rare'
- 17.5% van de bevolking heeft minimaal één psychotisch symptoom (NEMESIS, 2000)

% stemmenhoorders

Kenmerken en lijdensdruk

Auditieve verbale hallucinaties bij patiënten met een borderline-persoonlijkheidsstoornis

C. ZONNENBERG, M.B.A. NIEMANTSVERDRIET, J.D. BLOM, C.W. SLOTEMA

- ACHTERGROND** Traditioneel wordt verondersteld dat auditieve verbale hallucinaties (AVH) bij patiënten met een borderlinepersoonlijkheidsstoornis (BPS) zeldzaam zijn, dat ze een 'pseudo'-karakter hebben en dat ze weinig lijdensdruk veroorzaken.
- DOEL** Het bieden van een overzicht van studies naar de prevalentie en fenomenologische karakteristieken van AVH bij patiënten met een BPS en de daaruit voortvloeiende lijdensdruk.
- METHODE** Een systematische literatuurstudie in PubMed en het Ovid-databestand.
- RESULTATEN** AVH worden ervaren door 27% van de patiënten met een BPS. Deze v logische zin niet te onderscheiden van die bij patiënten met een sch van de patiënten met een BPS waren hallucinaties in meerdere mod periode waarin AVH werden ervaren, besloeg 17 jaar, de frequentie w dag. De lijdensdruk was hoog met een matige verstoring van het le
- CONCLUSIE** AVH en andere hallucinaties komen frequent voor bij de BPS. Het ver hier gericht naar te vragen en hun waar mogelijk een behandeling t is wel dat evidence-based behandelmethoden zoals antipsychotica, en transcraniële magnetische stimulatie voor deze specifieke groep onderzocht.

TUJDSCHRIFT VOOR PSYCHIATRIE 58(2016)2, 122-129

 frontiers
in Psychiatry

SYSTEMATIC REVIEW
published: 31 July 2018
doi: 10.3389/fpsy.2018.00347

Auditory Verbal Hallucinations in Borderline Personality Disorder and the Efficacy of Antipsychotics: A Systematic Review

Christina W. Slotema^{1*}, Jan Dirk Blom^{1,2,3}, Marieke B. A. Niemantsverdriet¹ and Iris E. C. Sommer^{4,5}

- Serieuze lijdensdruk
- Kan al 15 jaar bestaan
- Bij de helft multimodale hallucinaties
- Kenmerken zelfde als bij schizofrenie

Geen pseudo-probleem

Kinderen

Slechte prognose:

- Tegenslag
- Trauma's
- Co-morbiditeit
- Gedragsproblemen

9-12 jr:

17% stemmen

12-18 jr:

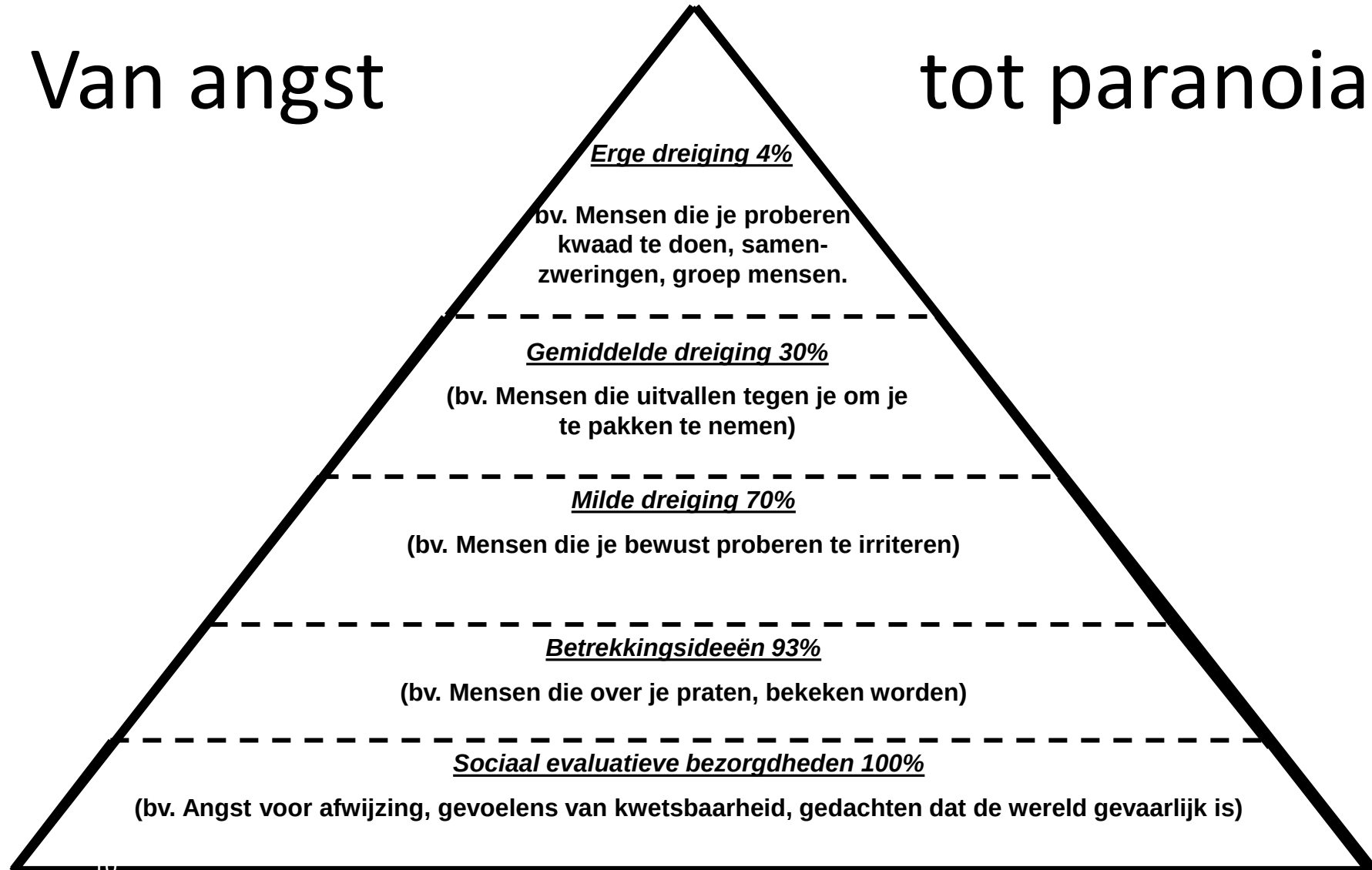
7,5% stemmen

18-20 jr:

6,2% van stemmen
is na 11 jr nog aanw.

Van angst

tot paranoia

Vroegdetectie met PQ-16

- Screenen met Prodromal questionnaire (PQ-16), in het Nederlands de Ervaringenlijst (Ising, 2012)
- Maak gebruik van 'close-in strategie' om vals positieven te voorkomen:
 - Jonge leeftijd (16 t/m 35)
 - Hulpzoekend gedrag

Betekenisgeving maakt het verschil

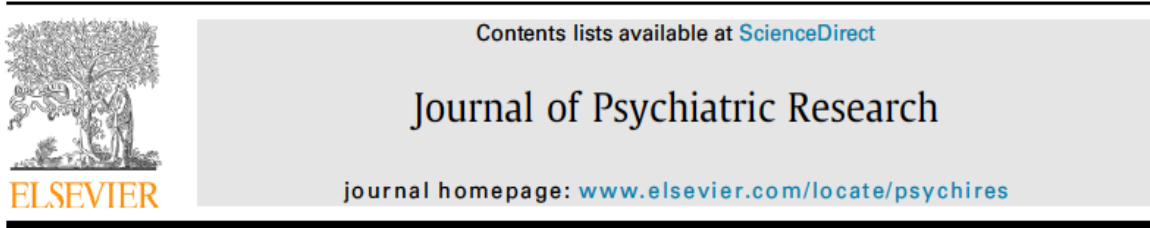
Eerder is beter voorkomen catastrofale betekenisgeving

- Informeren
- Normaliseren
- Geruststellen en handvatten bieden

Trauma

were significant. Childhood rape was associated only with hallucinations (OR 8.9, CI = 1.86–42.44) once co-occurring paranoia was controlled for. Being brought up in institutional care (OR = 11.08, CI = 3.26–37.62) was specifically associated with paranoia once comorbid hallucinations had been controlled for. For each symptom, dose-response relationships were observed between the number of childhood traumas and the risk of the symptom.

Trauma

Childhood adversity and psychiatric disorder in young adulthood: An analysis of 107,704 Swedes

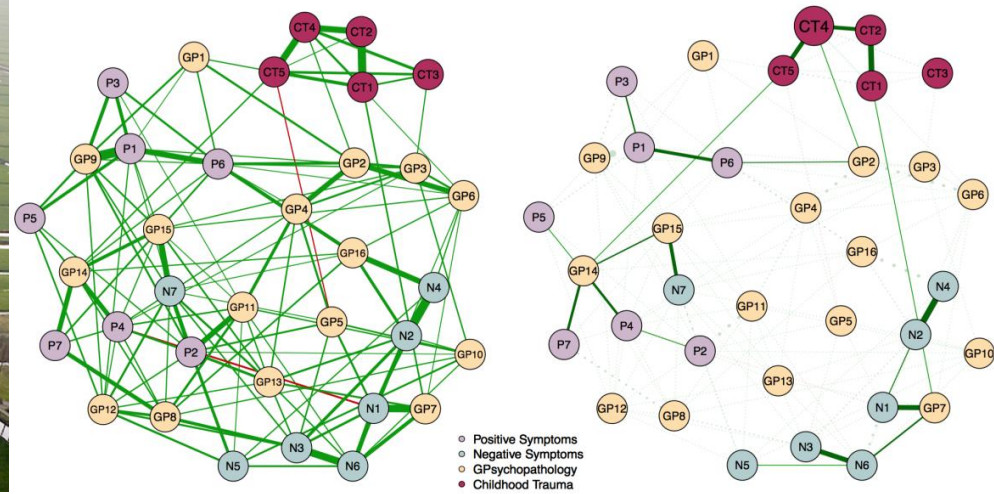
Emma Björkenstam ^{a, b, *}, Bo Burström ^a, Bo Vinnerljung ^c, Kyriaki Kosidou ^{d, e}

**Veel 'childhood adversity' hangt samen met 4x
grotere kans op psychose**

N=107.704 | Björkenstam ea, J Psych Res 2016

Syndroom of symptoom benadering?

Trauma en psychose

Er zijn directe en thematische relaties met trauma en stem-inhoud bij minimaal de helft van de stemmenhoorders.

Het is van groot belang te begrijpen wie de persoon is, wat zij mee heeft gemaakt, en om samen een verhaal te vormen over hoe ze vast is gelopen. >> belangrijke functie! >> erkenning, begrip, inzicht, 'normaliseren'

Interventies dienen gericht te zijn op de belangrijkste probleem instandhoudende interactiepatronen.

Treating Trauma in Psychosis

bevindingen

- 1 Standaard traumagerichte behandelingen voor PTSS zijn effectief bij mensen met psychose
- 2 Zijn veilig
- 3 Hebben positieve bijwerkingen
- 4 Zijn kosten-effectief, besparen geld

1) van den Berg et al. JAMA Psychiatry. 2015;72:259-267.

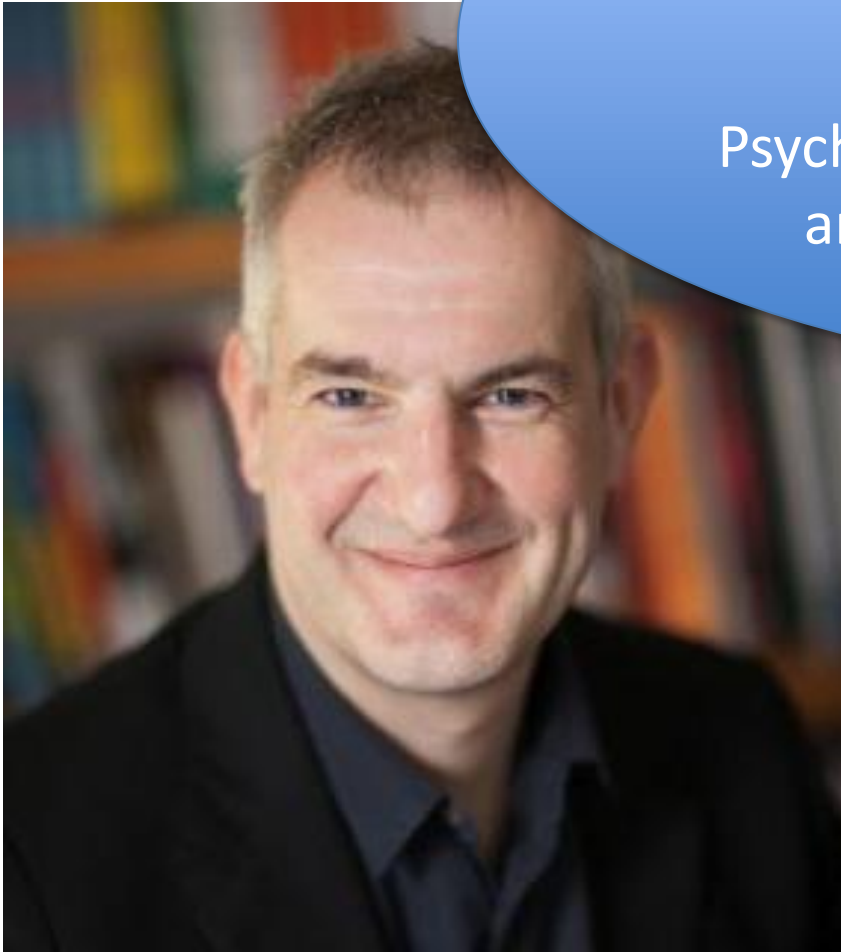
1) Van den Berg et al. Br J Psychiatry. 2018;212:180-182.

2) van den Berg et al. Schizophr Bull. 2016;42:693-702.

3) de Bont et al. Psychol Med. 2016:1-11.

4) de Bont et al. Eur. J. of Psychotraumatology. 2019;10:1565032.

Daniel Freeman

Patiënten willen graag hulp om minder te piekeren, beter te slapen of zich veiliger voelen.

Psychose is niet mysterieus of kwalitatief anders dan andere aandoeningen

CGT
psychose

=

CGT
ANGST

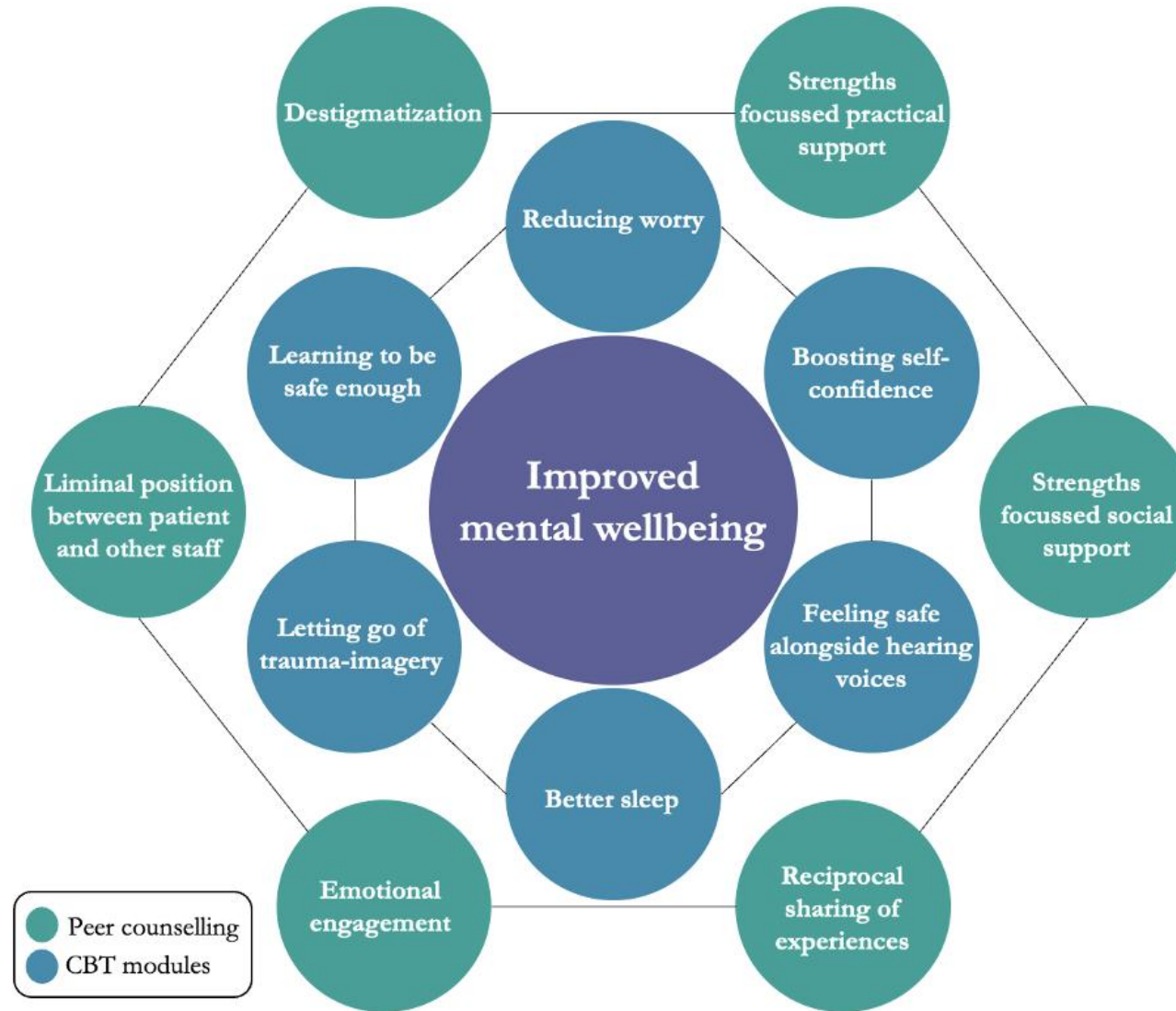
+

Bijzondere
therapeutische
relatie

+

Bijzondere
inhoud

Incongruente hulpvraag / Gebrekkig ziekte-inzicht

Dank voor jullie aandacht

